

VÁCZ.

Előfizetési díj.

Helyben:

Egy évre . . .	4 frt — kr.
Fél évre . . .	2 „ —
Negyedévre . . .	1 „ —
Egyes szám ára . . .	10 „

Előfizetési díj.

Vidéken:

Egy évre . . .	4 frt — kr.
Fél évre . . .	2 „ —
Negyedévre . . .	1 „ —
Egyes szám . . .	10 „

HELYI ÉS VIDÉKI ÉRDEKŰ HETIKÖZLÖNY.

Hirdetmény díj 3 hasznos peit sorát 5 kr. — Többszöri vagy terje- || Nyit térbenvaló közlemények után három hasznos sorát 16 krajczár delmes hirdetéseknek árlengésben adatik. || számították.

Az előfizetési pénzek és a hal szelvény részét illető közlemények „Vácza” szerkesztőségéhez 16 ut 84. szám alá Vácra küldendők.

Előfizetheti helyben Spitzer Miksa könyveskereskedéshez is.

Kéziratok vissza nem adtak.

Az általános ipartársulat.

Vác, aug. 18-ikán

Iparosaink nagy része nem akar részt venni egy általános iparegyület létesítésében, irtózik kezét nyujtani az egyleti központ megalkotására, mert iparos barátim azon elfogult, ferde nézettől vannak korlátozva: mikép a tervezett ipartársulatot megszűnne az egyes ipartársulatok önállósága és függetlensége, az eddig oly hűn fenntartott és ápolat autonómia csak rémséges torzjéke leend.

Ezen aggodalmak minden alap és ok nélküliek; csak egyes egyedül a nyárspolgári türelmetlenség és elkülönítési hajlam nyilatkozatai, mely agyremeket figyelmeire sem méltantunk volna; de minthogy ez ügy rendezése lényeges befolyás városunk sorsára és lendületes emelkedésére; szükségessének tartáljuk ezen Don Quichottériakat a kellő mértékre visszavetniti.

A tervezett általános iparegyület, mely az eddig fenállott ezékekből állna, a művelődési tért boronálná oktatások, felolvasások, könyvtár, társas összejövetelek stb. által, a czéhek*) által zászlójukra irt: segélyezés, betegápolás, temetkezés és más az emberi szereteten gyökerező eszme, mely egy nagy társulatnak biztosabban, gyorsabban és nagyobb eredménytel sikerül; külső hatásban befolyásu tekintélyre juthat, melyet mint a több százados évi tapasztalású kitűnik, a czéhek által nem sikerült kivinni; eddig egy czéh nyilatkozatát semmibe se veték, de egy nagy testület, ha éppen nem mérvadólag douthet, minden esetre azonban nem csekély kihatásu.

A czéhek közti sorompót: a szak és ebbeli kiképezetetés; az igazgatás-szervezési, humanitikus és művelődési törekvések csekély eltérésében mindenütt ugyanazok, tehát ezek nem képezik a chináihoz hasonló választalat. A mi a czéh a czéhül elkülöníti, az csupán csak a külön-külön mesterség; a csiz-

*) A mi itt a czéhekül állítatik, az szorosban a helyükbe lépő ipartársulatokra is vonatkozik.

madiai czéh lényegében csak az iparág által tér el a molnár czéhül.

És mit tűzött ki czéljálul (a művelődési és humanitikus feladaton kívül, melyben a czéhek közösök) minden egyes czéh? A saját szakmája tökélyesítését.

Valjon nem érhető-e el mindez egy általános ipartársulatnál, melyben minden egyes czéh, mint szakosztály alakulna, hol senki által sem gátolva, teljes szabadságában szaktéreni reform törekvésének tág tér nyilna? Csorbát szenvedne ily módon az önkormányzati jog?!

Nem!

Az alakulandó általános ipartársulat az egyesülés varás crejével diadalra akarja juttatni; a közös czél: a felvilágosodást; a mai kor szellemének megfelelő szakfeloldás által a haza jólétét előmozdítani; az eddig oly laza kötelékek erősbé fűzés által hatalmas phalanxot képezni holmi Harapat-féle monopoliomok ellenében.

Erdősy Rezső.

Vác, 1872. Aug. 8-án.

(1.) A 19. század második felének vívmányai közt első helyen áll a nő-emancipatio.

Ez egy nagy horderejű eszme!

A nő, kit eddig úgy tekintettek mint szolgát, s kit a törökök maig is lélekelen tárgyának, skéjencez vágyaik eszközeének tartják, velünk egyenlő mőraugra emelni, — velünk egyenlő mőködési körbe vezetni, s egyenlő felvilágosultságot kölcsönözni neki.

Sokat, nagyon sokat irtak e tárgyról bel- és külhoni tudósok, kétféle tőrő vélemény nyilatvántással.

Egyik így szólt: a nőnek magas hivatása van — művelni, oktatni kell, hogy a magas méltóságoktól tölthessenek be. — Hivatatok vezetését kell redjük bizni, — a hon ügyeit vezetni, országgyűlésben részt venni, jogosítjuk őket, stb. stb.

Szép! nagyon szép! — Egy más ckképen beszél: Maradjon a nő, a mi volt — nő. Nem kell őt felemelni, mert az sok bajt szerzett nekünk. — Visselje a nő a ház gondjait, és hagyja a politikát nekünk, érett eszű férfiaknak. A nő csak szeretni tudjon . . .

Azonban mindkét vélemény a szél-sőségeket fejtegeti csak. Mi — ha szabad szerény véleményünket nyilvánítani — sem egyik, sem másikhoz nem csatlakozunk, hanem egy középutat választunk a nőnek, a magas és semmi műveltség közt, és oly körökhajunk nekik, melyben ha teszik komolyan, ha teszik könnyelműen játszhatják a férfias foglalkozásokba befolyás szerepét, a nélkül, hogy valakinek ártanának.

Ha szeszélyük úgy tartja, alakítsanak egyesleteket; mi dicsérni fogjuk őket, — írjanak, énekeljenek jótékony-ságból, és mi lábuk helyét fogjuk csököltni; és midőn tetteik magasztalása által a dicsőség mámorába szédítették őket, hadh gyűlésezenek, szónokoljanak, — nevezek egymást „tisztelt ház”, „tisztelt uraim”-nak, kiáltunk éljant szónoklataikra, — de oly ügyet, mely komoly és higgadt megfontolást kíván, melynek kiható következményei lehetnek, ne adjunk női kézbe.

Csak szerep a nőnek, a küzdelem nem élethivatás.

Ugy hisszük, hogy véleményünket minden tisztességes papus alatt álló férfi pártolni fogja, mert bizonyos hogy ha most, midőn nincsenek női egyetemek, akademiák és tudományos társulatok, — gyakorlatban van a papus hatalma, mi fogna történni, ha mindazok életbe lépének.

Bizonyára fel lenne fordulva mindennüt a házra.

Akkor jobb volna nekünk nem élni, vagy kivándorolni keletre, hol nincsen nő-uralom.

Nem akarom czét azt mondani, hogy az első évet elvetve, a másikat fogadom el, és vallom magaménak,

korántsem — mert az ismét túlzása a másik véleménynek.

Emeljük a nőket oly magára, mint mi állunk, tegyük őket szellemileg egyenlővé velünk, de ne magunkkal.

Hogy valaki az életet kellemesnek, vonzóknak találja — szüksége van híj, gondos nőre, — ki ha szelleműs és művelti is, egy menyországgal ér fel.

Ezek után e sorok tulajdonképpeni céljáról térünk.

Elfogadtatott tehát a nőemancipáció és mindenfelé igyekeznek annak eleget tenni. Női magasabb tanítézeteket alkotnak, nőegyletek, női dalárdák egyesülnek.

A kor e kívánalmainak nálunk is elég tette: van nőegyletünk, — volt hölgy-daluzár, melyek közönségünkkel melegen felkaroltattak. Épen azért látszik tehát megfoghatatlannak a hölgy-daluzár felolvasása.

Két év előtt alakult e kör városunkban, eleinte csupán azon czélból, hogy ifjú leányaink az éneken járatosabbak legyenek s a nyilvános életben az oly gyakori elfoglaltságot levezessék.

Sajnosnak kell kimondani, hogy sokáig épen semmit sem hallánk az egylet dalnoklásáról, míg végre az estélyek és műkedvelői előadásokon hallaták magukat női éneklők.

Nem ismerjük a körülményeket, melyek az igen tisztelt elnököt az „egylet létezése érdekében” tartandó gyűlés egybehívására bírták, azt sem tudjuk, mely érvek dönték el a felsorolt kérdést — de annyit mondhatunk hogy ez év annyira nem helyes, mint nagyhorderejű tény volt.

Most ez egylet megszűnővén, épen

semmi tér nem lesz hölgyeink dalképzésére, — új egylet alakítására pedig ki volna elég vakmerő?

Mily egyszerű adománya a természettnek a hang.

Egy elrejtett gyémántszikra, mely a bányák mélyébe van temetve, és melyet észolnival, művelni kell, hogy teljesen ragyoghasson.

Ki az, ki így egyszerű adományt előbna?

Ki ne tudná méltányolni a természetet e jóvoltát, melyvel a nőket oly mértékben elárasztá?

Bizonyára senki sincs olyan a művelt népek közt.

Amúl is inkább, midőn már állt az egylet, és czélja tisztán volt vezetői előtt.

De most már késő!

Meg kellett volna a választmánynak fontolni tették és ultimatumuk nagy kihatását, — s még akkor sem lehetett volna kimondani a consilium abeundit, ha — az egylet retrograd működéséről meggyőződve lettek volna.

Most kivétellett hölgyeink kezéből az autonomicus szerep, — és meg lettek foztva az örömtől — férfiak lehetni.

Felvilágosítás

a vázei közösiszkola ügyében.

E lap 31-ik számában a tanügynek egyik buzgó barátja felvilágosítást kér a vázei közösiszkola-ügy állása iránt.

A kért felvilágosítással a legnagyobb örömmel szolgálók.

A vázei közösiszkolászék hivatalos működését f. évi májushó 22-én vagyis

azon napon kezdette meg, melyen annak tagjai a törvény értelmében az esküt a hatóság előtt letették.

Az iskolaszék elsőfokú teendőit a következő logici sorrendben alapította meg:

1. a közösiszkola részére kellő épületről gondoskodni,

2. az kijavíttatni és taneszközökkel felszerelni,

3. az évi költségvetést és a szükséges tanítók létszámát a városi hatósággal egyetértve megalapítani, s végre a tanítókat nézve pályázatot hirdetni.

Az iskolaszék májushó 22-én tartott gyűlésében csak is az iskolapület megszerzésére fordíthatta figyelmét, e tekintetben a vázei ir. hitközség eljárásságát rendelle megkeresni az iránt, hogy a birtokában lévő iskolapület a közösiszkola részére átengedni sziveskedjék.

En, mint elnök, e határozatnak májushó 24-én eleget tettem, minek folytán június 5-én a vázei ir. hitközség a tulajdonát átbezésköl iskolahelyiséget egy arany évi befizetés mellett három egymás után következő évre a közösiszkola használatára átállengedi.

Az iskolapületről biztosítva lévén, június 12-ére gyűlést hívtam egybe, hogy az épület állapotáról, és felszereléséről tudomást szerezhessünk.

E czélból az iskolaszék elhatározta, hogy az átengedett helyiséget június 13-én, mely napon iskolaszünet volt, megzemleli, egyáltalán, hogy az iskolaszék mind a szükségeslőd tantermek mennyiségéről, mind pedig a tanítók létszámáról iránt magd elve tárgkozhassa, nyílt felhívást rendelt a város közönségéhez intézetni, hogy mind azon szűlők, kik a jövő octob. 1-ső napján

TARCSA.

Abrándvilág.

Felbédre, ah mily hamar, Hiszen álmoltam volna még. Tündérmeséknek szép honában Merengni szivem szinte ég. . . .

Király valék ő percz előtt: Itt és aranyhalom között Felbédredek. Így szól az ősz: Hová hajtd holnap le főd?

Boldog valék ép az imént. Voltak barátim, kedvesem; Szomorú kép. Elmulaték űk Mint jég napfényes reggelen.

S kitéltk hön, lelkesülten: Eljen a hon, a szabadság néikül, őh Elind, — nem, ezt én nem bírom.

Koldús vagyok; ez nem búsít, Szivem már régen fagyva van: De hon, szabadság néikül, őh Elind, — nem, ezt én nem bírom.

Edey Illés László.

Régi emberek.

— Elbeszélés. —

Irta Edvi Illés László.

Oly édesen esik visszappillantani a multak fátyola mög. . . .

Énki lélek a rég elmúlt alakokat, a felébe: menő tárgyakat, a senkielőt sem emlegettet eszéki emberek. . . felhívni, visszarendelni elméki és lelki szeméki elő, mint a "table moving" korszakában a szemleket. . . .

Visszatérni a kedves, a vonzó alakok közé, levetkőzni perczre az újabb kor civilizációjaként: — évtizedekkel hátra menni, — nemde édesen esik. . . .

Ha eszembe jut az idő, melyen mint gyermek rokoniul öleli karjain étem a gondtalan napokat, — ha felismerem vélem az emlékeimben élő kedves agg arczokat, a szőlő, és haju nagyapát, vidám testvéreket — lehetetlen jól nem érezni magamat. Jertek, kövesseket kissé e világba, tekintsinék az őregek életébe kissé. . . .

Sok ideje már e történetke kezdetének. — Nem voltam három éves még, midőn a szerepet kezdők hősei, kik mind szerény, legénytelen emberek voltak. — Nem is várjátok hát "kacser" néket, ne öngyilkosságot, párbajt, — nem, ilyenek nem fordulnak elő e történetben.

B. városának kertutczáján a többi házak sorából egy díszesebb és nagyobb ház

emelkedik ki gólyafészek keményével. Még most is életlen van az alkotkorok kelepeiről golya, mely fiatalok táplálékát hoz. — fészékre meszelt falon nyájban mosolygó zöld redőnyök, a ház előtt terelék-akácok, melyekre anyuk igyekeztem felmászni. Mindenki tudta azt, hogy e házban nemzeti Taly Auda uram lakik, ki a városi képviselők elnöke és legbizesebb pártvezető. — azt is tudta minden gyermek, hogy nemzeti uram nem épen csak a házat bírja em, — volt neki szülője, buzatermő földje oly szép minőségben, mint ma nap mindenki megirigylt volna.

Történetem idejében azonban nem irigyelekünk annyira, mindenki megelégedett a magával, s ha este munkából hazatérték, nem azért állottak meg az emberek, hogy sajnálkozzanak felsőlajosaik nemzeti Taly uram dísz kalászó vetése előtt, — hanem hogy örömmel győződjének meg barátjuk és polgártársak anyagi jólétéről.

Nem is volt Taly uram gáborója lábbon cladvá oha. — de valót mondva, két évi buza is volt a ház előtti verembe betöltve.

Borát sem természetű a k-pucekét és vevőknek, — sem nem keresztel meg azt, hanem letelepítte: — és ha zord téli esztendő összevetései ismerősei és szomszédai egy kissé meghányandó az ország politikáját. — az anyuk' felhozott egy-egy kancsóval a jó szividőlőtől, s lassan hűtődvá azt, mindinkább átment a szomorú tárgyú társal-

megnyáratókat a álló i

juniusi szemle képes mek igény előre

A 26-án

selelvén e teki te hály folyly idő al tette t

A miután

tást ké

stra ju

mely n

ha élh

ebben

Az

horder

választ

E

szók a

hogy m

táról é

közösi

máról

az évi

mának

figyelm

Mi

kolaszé

steri ut

gása vig

dolnol

De

előbb ill

egymásn

tól, meg

Ma

